

היום נלמד בעזרת ה':

יומא דף ע

למדנו במשנה לעיל - שהכהן הגדול גולל ספר תורה וכו' ואומר 'יותר ממה שקראתי לפניכם כתוב כאן': הוא אומר כך כדי שהרואים אותו קורא את הפרשה השלישית ('ובעשור' שבספר במדבר) בעל פה לא יחשבו שחסר בספר התורה את אותה פרשה.

משנה לעיל - ובעשור של חומש הפקודים קורא על פה: את פרשת ו'בעשור' שבספר במדבר הוא קורא בעל פה, ולא גוללים את הספר תורה לפרשה זו, לפי שלא גוללים ספר תורה בציבור מפני שאין זה כבוד הציבור שימתינו לסיום הגלילה. ולא מביאים ספר תורה אחר שכבר נגלל לפרשת 'ובעשור', משום פגמו של ראשון, כלומר שמא יאמרו שהספר תורה הראשון היה פסול ולכן הביאו אחר. או משום 'ברכה שאינה צריכה', כלומר שאם יביאו ספר תורה אחר הכהן יצטרך לברך שוב על התורה.

קושיא: וכי האם חוששים לפגמו של ראשון? והרי בר"ח טבת שחל בשבת מוציאים 3 ספרי תורה, 1. בפרשת השבוע, 2. קריאת ר"ח, 3. קריאת חנוכה, ולא חוששים לפגם.

תירוץ: החשש הוא רק כאשר אדם אחד קורא בשני ספרים (= כהן גדול ביוה"כ), אבל כששלושה אנשים קוראים בשלושה ספרים אין את החשש.

להראות חזותו לרבים: להראות את יופיו של הספר תורה שנכתב על קלף נאה ובדיו נאה ועל ידי סופר מומחה. ודבר זה הוא תפארת לבעל הספר תורה שטרח להתנאות במצווה, שנאמר "זֶה אֵלֵי וְאֶנְהוּ" - התנאה לפניו במצוות.

למדנו במשנה לעיל - הרואה כהן גדול כשהוא קורא, אינו רואה פר ושעיר הנשרפין וכו' ולא מפני שאינו רשאי וכו': החידוש הוא, שהיה מקום לחשוב שאסור לו לעזוב את הכהן הגדול כשהוא קורא וללכת לראות את הפר והשעיר הנשרפים (או להיפרך), משום ש'אין מעבירים על המצוות', כלומר שאסור לאדם העוסק במצווה זו לעזוב אותה וללכת ולעסוק במצווה אחרת, ואף כאן הוא עוסק במצווה שהרי 'ברוב עם הדרת מלך', קמ"ל שאין זה נחשב שהוא מעביר על המצווה, משום שהוא לא עוסק בה בעצמו.

(המשך בדף הבא ↓)

משנה: למדנו במשנה לעיל שהוא יכול לקרוא בתורה כשהוא לבוש בבגדי לבן (= בגדי כהונה) או בחלוק לבן שלו.

אם הוא קרא בבגדי בוץ (= בגדי לבן), אז לאחר שסיים את הקריאה היה עליו לקדש ידיו ורגליו, לפשוט את בגדי הבוץ, לטבול, וללבוש בגדי זהב. (אבל אם הוא קרא בחלוק לבן שלו הוא לא היה צריך לקדש ידיו ורגליו לפני שפושטו, לפי שהוא כבר קידשם לפני שפשט את בגדי הלבן קודם הקריאה, וכעת עליו רק לטבול ולקדש לאחר שילבש את בגדי הזהב).

נכנס להוציא את הכף ואת המחטה: הם נשארו בקודש הקדשים לאחר הקטרת הקטורת, וכעת נכנס להוציאם.

יום טוב היה עושה לאוהביו וכו': כלומר במוצאי יום כיפור.

גמרא: את דברי רבי עקיבא במשנה ניתן לקרוא בשני אופנים - 1. (שבעת הכבשים) עם תמיד של שחר היו קרבים | ופר העולה ושעיר הנעשה בחוץ עם תמיד של בין הערביים. 2. (שבעת הכבשים) עם תמיד של שחר היו קרבים ופר העולה | ושעיר הנעשה בחוץ עם תמיד של בין הערביים.

איבעיא להו: ספק א': האם כוונת רבי עקיבא (במשנה) ששבעת הכבשים היו קרבים עם קרבן תמיד של שחר, ופר העולה ושעיר הנעשה בחוץ (= שעיר המוספין) היו קרבים עם תמיד של בין הערביים, או שכוונתו ששבעת הכבשים וכן פר העולה היו קרבים עם קרבן תמיד של שחר, ושעיר הנעשה בחוץ היה קרב עם תמיד של בין הערביים?

ותו: ספק ב': מה דינו של פר העולה לדעת רבי אליעזר (הוא לא אמר במשנה מה דינו)?

ותו: ספק ג': מתי הקטירו את אימורי החטאת (= הפר והשעיר הנעשים בפנים) לדעת רבי אליעזר ורבי עקיבא?

בא מתרץ: לא תמצא את סדר עבודת היום במשנתנו בצורה מתוקנת, אלא או לשיטת רבי אליעזר כפי שנשנתה בבית מדרשו של שמואל, או לשיטת רבי עקיבא כפי שמופיעה בתוספתא ששם פירש את דבריו יפה.

שיטת רבי אליעזר כפי שנשנתה בבית מדרשו של שמואל: יצא ועשה את אילו ואיל העם ואימורי החטאת, אבל פר העולה ושבעת הכבשים ושעיר הנעשה בחוץ היו קרבים עם תמיד של בין הערביים.

שיטת רבי עקיבא כפי שמופיעה בתוספתא: פר העולה ושבעת הכבשים היו קרבים עם תמיד של שחר, אח"כ עשה את עבודת היום, אח"כ הקריב את השעיר הנעשה בחוץ, אח"כ הקריב את אילו ואיל העם, אח"כ הקטיר את אימורי החטאת, ואח"כ הקריב את התמיד של בין הערביים.

מאי טעמא דרבי אליעזר: רבי אליעזר הולך לפי סדר הכתובים. (1. תמיד של שחר (עבודת היום) 3. אילו ואיל העם ואימורי חטאת - הכתובים בחומש ויקרא בפרשת אחרי מות לאחר עבודת היום שהיא בבגדי לבן והם בבגדי זהב, 4. ואחר כך הוצאת כף ומחתה בבגדי לבן, 5. ואחר כך קרבנות המוספין בבגדי זהב הכוללים פר העולה שעיר הנעשה בחוץ ואימורי חטאת - הכתובים בחומש במדבר עם תמיד של בין הערביים בבגדי זהב.

ורבי עקיבא: לומד מהפסוק שהנאמר במוספין 'מלבד עולת הבוקר אשר לעולת התמיד' שמוספין צריכים להיות לאחר עולת הבוקר. 1. תמיד של שחר, פר העולה ושבעת הכבשים של מוספין 2. ואחר כך עבודת היום בבגדי לבן, 3. ואחר כך שעיר הנעשה בחוץ - מכיון שכתוב 'שעיר עיזים אחד חטאת מלבד חטאת הכיפורים' ואח"כ אילו ואיל העם ואימורי חטאת בבגדי זהב, 4. הוצאת כף ומחתה בבגדי לבן, 5. ותמיד של בין הערביים בבגדי זהב.

ורבי אליעזר: מאידך רבי אליעזר סובר שהפסוק 'מלבד עולת הבוקר אשר לעולת התמיד' מדבר רק ברגלים ולא ביום כיפור שבו הולכים לפי הסדר של הפרשיות. ולגבי הפסוק המסמיק את השעיר הנעשה בחוץ לחטאת הכיפורים 'מלבד חטאת הכיפורים' – זהו ללמד שהשעיר הנעשה בחוץ מכפר על מי שידע בסוף שהוא טמא (דהיינו שלא ידע שהוא טמא ונכנס למקדש ואחר כך נודע לו שהוא טמא), כמו ששעיר הנעשה בפנים (שהוא חטאת הכיפורים) מכפר על מי שהיתה לו ידיעה בתחילה שהוא טמא ושכח ונכנס למקדש.

רבי יהודה אומר משמו: רבי יהודה ורבי אלעזר ברבי שמעון סוברים בדעת רבי עקיבא שלא היו מקריבים את כל שבעת הכבשים בבוקר אלא חלק בבוקר וחלק בין הערביים.

(המשך בדף הבא ↓)

טעם הדבר מכיון שישנם שני פסוקים סותרים לכאורה א. מלבד עולת הבוקר – שהמוספים עם תמיד של שחר ב. 'ויצא ועשה את עולתו וכו' – שהמוספים לאחר עבודת היום.

לדעת רבי יהודה יקריב רק אחד בבוקר ושישה בין הערביים - מחשש שמא יחלש הכהן הגדול ולא יוכל לעשות את עבודת היום. ואילו לדעת רבי אלעזר ברבי שמעון יקריב שישה בבוקר ואחד בין הערביים – אין לחשוש לחולשה מכיון שבעבודת היום הכהן זריז, אך יש לחוש שמא לאחר עבודת היום יפשע ולא יקריב אותם.

דכולי עלמא מיהת חד איל: בין לרבי עקיבא ובין לרבי אליעזר ישנו רק איל אחד הוא 'איל העם' המוזכר בענין יום הכיפורים בפרשת אחרי מות, אך אין איל נוסף המוזכר בפרשת המוספים בחומש במדבר, מכיון שזהו אותו האיל. וזה כדעת רבי. אך רבי אלעזר ברבי שמעון חולק עליו וסובר שזהו איל נוסף שצריך להקריב ביום כיפור.

לדעת רבי האיל המוזכר בפרשת אחרי מות נקרא 'איל אחד' ללמד שישנו רק איל אחד. ואילו לדעת רבי אלעזר ברבי שמעון ללמד שצריך להיות המיוחד והמובחר שבעדר.

וצריכי: ישנו צד לומר שנדבה צריכה להיות המובחרת כדי שתתקבל נדבתו ברצון, וישנו צד לומר שהחובה צריכה להיות המובחרת כדי שיצא ידי חובתו.